

Studijní pomůcka pro oblast PRÁVO

Úvod	2
Právo	2
POJEM	2
ODKUD SE BERE (PRÁVO)	2
KDE HLEDAT?	3
PRÁVNÍ OBORY	3
Zvláštní postavení občanského práva	3
PRÁVNÍ JEDNÁNÍ	3
PRÁVNICKÉ OSOBY	4
Obsah pojmu právnické osoby	4
Statutární orgán právnické osoby	5
JAK JE TO V PIONÝRU	5
Povinnosti hlavního vedoucího tábora	6
OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ (ZAKLÍNADLO ZNÍ: GDPR)	7
NOČNÍ POBYT MIMO TÁBOR	7
MOBILNÍ TELEFONY (TABLETY A PODOBNÁ „ELEKTRONICKÁ HAVĚŤ“) NA TÁBOŘE	7
POUŽITÍ STÁTNÍ VLAJKY NA TÁBOŘE	8
PRÁVO UŽÍVAT TÁBOŘIŠTĚ	8
ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU	9
Jak je to s pojmy újma a škoda?	9
K odpovědnosti za škodu	9
Jak je to s odp. za škodu způsobenou dětmi, které nám byly svěřeny?	10
Okolnosti vylučující protiprávnost	10
O právu trestním	11
KLÍČOVÝM POJMEM JE „TRESTNÝ ČIN“	11
TRESTY	12
TRESTNÝMI ČINY	12
TRESTNÝ ČIN OHROŽOVÁNÍ MRAVNÍ VÝCHOVY MLÁDEŽE	12
DĚTSKÁ PORNOGRAFIE	12
TRESTNÝ ČIN OHROŽOVÁNÍ VÝCHOVY DÍTĚTE	12
TRESTNÝ ČIN PODÁVÁNÍ ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ MLÁDEŽI	13
NEPOSKYTNUTÍ POMOCI	13
U civilního soudu	13
Soudní soustava	14

Úvod

Laickou (neprávní) veřejností bývá právo chápáno jako tajemný systém pouček, rituálních pravidel, téměř magických úkonů, jejichž pořadí a způsob provedení je přesně stanoveno a případný prohřešek proti tomuto pořádku je spojen se strašlivými, nepopsatelnými a nevysslovitelnými důsledky. Skutečnost je však jiná. Žijeme v tzv. právním státě, tedy v zemi kde zákony mají být dodržovány a smlouvy plněny. K běžnému životu není potřeba zvláštních právních znalostí, neboť řada zákonných ustanovení přešla do denní rutiny, a ani si neuvědomujeme, že vstupem do vlaku uzavíráme přepravní smlouvu. Pro funkcionáře Pionýra a tedy i pro hlavní vedoucí táborů, ovšem s obecným povědomím nevystačíme, ale potřebujeme alespoň základní orientaci a znalost základních pojmů.

Právo

Právo lze proto chápat jako systém pravidel, která byla „kvalifikovaným“ způsobem povolnou autoritou formulována a jejichž dodržování je povolnou autoritou (státem prostřednictvím jeho orgánů) vynucováno mocenskými prostředky.

POJEM

Slovo „právo“ má ovšem v českém jazyce více významů a v oblasti právní vědy je třeba se zmínit alespoň o dvou základních, která právo rozlišují na subjektivní a objektivní. Subjektivní právo znamená právo náležející určitému subjektu (např. právo na náhradu škody, právo na zdravotní péči, právo na zaplacení kupní ceny). Objektivní právo, kterým rozumíme soubor právních norem, např. zákonů (např. „předpisy práva občanského“).

Soubor platných právních norem vytváří právní řád v užším slova smyslu. V širším slova smyslu jsou jeho součástí tzv. individuální právní akty (např. rozhodnutí úřadů, rozsudky soudů apod.), protože i ty obsahují pravidla chování (rozsudek například ukládá určité osobě zaplatit peněžitou částku).

V této souvislosti je třeba si zapamatovat dva pojmy, kterými jsou **platnost** a **účinnost**. **Platnost zákona** je okamžik (den), kdy se předpis stal platnou součástí právního řádu (prošel celým legislativním procesem). **Účinnost zákona** je okamžik (den), od kterého je třeba se předpisem řídit. Časová prodleva mezi platností a účinností (tzv. legisvakantní lhůta) je motivována poskytnutím dostatečného času k seznámení se s obsahem nově přijaté normy.

ODKUD SE BERE (PRÁVO)

Právo je výsledkem něčeho, co se nazývá „legislativní proces“ (též zákonodárny proces). Výsledkem jsou tzv. normativní právní akty (například zákon). Orgány veřejné moci jsou oprávněny k vydávání normativních právních aktů podle oprávnění, která jim právní řád přiznává - viz obsah tabulky.

DRUH VEŘEJNÉ MOCI	ORGÁN	NORMATIVNÍ AKT
Legislativní orgány	Parlament ČR	Ústavní zákony + zákony Zákonná opatření Senátu PČR
Výkonné orgány (exekutiva)	Vláda ČR	Nařízení
	Ministerstva a jiné ústřední správní úřady	Vyhlášky
	Česká národní banka	Vyhlášky
	Rady obcí a krajů	Nařízení
	Prezident ČR	Některá rozhodnutí obecné povahy (např. rozhodnutí o amnestii)
Orgány územní samosprávy	Obce	Obecně závazné vyhlášky
	Kraje	Obecně závazné vyhlášky

KDE HLEDAT?

Jediným autorizovaným zdrojem práva v ČR je Sbírka zákonů. Lze si ji představit jako „časopis“, který je vydáván na základě (jak jinak) zákona č. 309/1999 Sb. a který obsahuje všechny normy schválené Parlamentem ČR, případně vydané dalšími autoritami (například se zde publikují některá rozhodnutí Ústavního soudu ČR). Sbírka zákonů je publikována po jednotlivých „číselech“, kterým se říká „částky“. Toto označení nemá hlubší význam, snad jen, pokud si jde někdo některou z nich koupit. Publikované normy - v dalším pro zjednodušení výkladu jen pojem „předpis“ - však mají specifické označení. Každá jedna z nich má pořadové číslo, podle pořadí, v jakém byla ve sbírce v tom kterém roce zveřejněna. Specifické (a nezaměnitelné) označení je pak vyjádřeno jako zlomek, kde v čitateli je zmíněné pořadové číslo a ve jmenovateli rok, ve kterém ke zveřejnění došlo, s připojením zkratky Sb.

V Pionýru jsou platné vnitřní směrnice spolku zapsány v seznamu - **Rejstřík vnitřních předpisů**. Slouží pro zajištění informovanosti členů a je dostupný na webu Pionýra.

PRÁVNÍ OBORY

Právní řád se tedy skládá ze všech platných právních norem a lze jej rozdělit i na jednotlivá právní odvětví, která odpovídají oblastem vztahů, kterou upravují. V soukromém právu jsou nejdůležitějšími právními odvětvími občanské právo, obchodní právo, rodinné právo, pracovní právo. V oblasti práva veřejného půjde o právo ústavní, trestní, správní a finanční.

Zvláštní postavení občanského práva

Specifické postavení v právním řádu představuje právo občanské, reprezentované občanským zákoníkem (OZ). Jedná se o základní předpis definující pojmy, které ostatní odvětví používají nebo z nich vycházejí. Občanský zákoník stanoví pojem svéprávnosti, postavení i práva a povinnosti fyzických osob (lidí), definuje pojem právnických osob, vymezuje pojem věcí, vlastnictví, dědění, manželské právo, upravuje obvyklé typy smluv (kupní, nájemní a další), pojem újmy (škody a nemajetkové újmy), odpovědnosti za ni a řadu dalších užitečných věcí. Doporučuji každému, aby se s jeho obsahem seznámil, zejména úvodních 12 ustanovení je velmi poučných. Hovoří se zde o užívání zdravého rozumu, ale např. se také konstatuje, že daný slib zavazuje.

Základním pojmem občanského zákoníku je kategorie „osoby“: stanoví, že je fyzická nebo právnická. Fyzickou osobou je samozřejmě člověk (má právní osobnost - viz dále - od narození až do smrti) a právnická osoba je organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost (nebo ji zákon uzná). Pojem právnické osoby bude vysvětlen níže.

Důležitým pojmem vymezeným OZ, je pojem právní osobnosti a svéprávnosti. Právní osobnost je způsobilost, tedy schopnost, mít v mezích právního řádu práva a povinnosti.

Svéprávnost je způsobilost (opět schopnost) nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat - například uzavírat smlouvy). Plně svéprávným se člověk stává zletilostí, tj. dovršením osmnáctého roku věku. Před tím přiznáním svéprávnosti, nebo uzavřením manželství (se souhlasem soudu). Přiznání svéprávnosti je možné jen rozhodnutím soudu, pokud nezletilý dosáhl věku šestnácti let, je osvědčena jeho schopnost sám se živit a obstarat si své záležitosti a pokud s návrhem souhlasí zákonný zástupce nezletilého.

Současně je třeba počítat s tím, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku - desetileté dítě si může koupit pastelky, ale těžko mu někdo prodá motocykl.

PRÁVNÍ JEDNÁNÍ

Tento pojem znamená určité chování, které vyvolává určité změny v právních poměrech - může zakládat (zřít) určité právo nebo povinnost, měnit je či způsobit jejich zánik. Slovy zákona „Právní jednání vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny, jakož i právní následky

plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe (smluvních) stran. Právně lze jednat konáním nebo opomenutím; může se tak stát výslovně nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnost o tom, co jednající osoba chtěla projevit.“ Občanský zákoník neobsahuje definici právního jednání a pojem je proto abstrakcí všech možných typů chování, které cílí k založení, změně nebo zrušení právního vztahu tak, jak to chceme uskutečnit. Pokud se omezíme na právní jednání, se kterými se setkáváme nejčastěji, tak mohou být učiněny:

- a) slovně - například na burze bych se dohodl na koupi vybrané věci - dohodl bych slovy, co kupuji a za kolik,
- b) písemně - zasláním objednávky, podáním písemné výpovědi z pracovního poměru nebo podpisem smlouvy,
- c) mlčky - určitým jednáním, které nevzbuzuje pochyb o tom, co tím bylo míněno - položením zboží na pohyblivý pás u pokladny v prodejně dávám najevo vůli zboží koupit a pokladní slovy „150,- Kč“ sděluje kupní cenu a já předáním částky nepochybně projevuji vůli zaplatit.

Zákon pamatuje na neukázněné dlužníky, kteří neplatí včas. Pokud dlužník nezplatí v den, kdy měl, následujícím dnem se ocitá v prodlení s placením a je povinen platit úrok z prodlení - je to vlastně cena peněz, které má nezákonně ve své dispozici, a úrok z prodlení je paušální náhradou škody za to, co nám prodlení s placením způsobilo (třeba jsme si museli půjčit¹ peněžní prostředky v bance).

PRÁVNICKÉ OSOBY

Pro pochopení pojmu právnická osoba je třeba se vrátit v čase. Vypráví se, že ve starověkém Římě byl velmi výnosným obchod s kořením, kadidlem a některými druhy orientálních dřev. Cesta vedla po moři a z 10 lodí se obvykle vrátily dvě nebo tři. Přesto byl zisk z prodeje nákladů těch navrátilivších se lodí tak vysoký, že pokryl i ztrátu zbývajících. Rubem tohoto obchodu bylo tedy jednak riziko, jednak jeho nákladnost - bylo třeba pořídit lodě, najmout posádku a kapitána vybavit penězi, aby mohl zboží nakoupit.

Kohosi vychytralého napadlo, že by riziko bylo možné rozložit tím způsobem, že se o ně podělí více osob, které by samy nemohly vypravit ani jednu loď. Každá se tak podílela menším vkladem, ten se ovšem, pokud nedošlo k totální ztrátě všech lodí, zhodnotil. Systém se tak osvědčil, že se prý prodávaly podíly ve výši 1/10000 na nákladu flotily. Představme si to ovšem prakticky: pokud by se o 10 lodí podělilo 100 občanů, muselo by všech sto sjednávat nájem či koupi lodí, najímat posádku, každý by dával svůj peněžní díl. Obávám se, že by ty lodi nikdy neodrazily od břehu.

Jiného tedy napadlo, že si vyberou jednoho, který bude jménem všech jednat a vše zařizovat. Nápad se osvědčil a byl tu prazárodek právnické osoby - skupinu osob spojil společný cíl - zhodnotit své prostředky a všechny společně je zastupovala jedna osoba. Jak šel čas, skupina začala používat název a byla jí přiznána právní osobnost. Už zde nebylo 100 zastupovaných jedinců, ale „zastřešující“ subjekt, který jednal pod vlastním jménem. Z toho je zřejmé, že právnická osoba je de facto abstraktní subjekt - hmotně neexistuje, jako člověk ve svém těle. Pokud má ale právní osobnost - musí jednat a jednat může jenom člověk.

Onen zástupce se tak stal tzv. statutárním orgánem, který byl oprávněn za právnickou osobu jednat ve všech věcech - tedy podepisovat smlouvy, platit, přijímat platby, vydávat zboží apod.

Obsah pojmu právnické osoby

Oproti zákonné definici vysvětlují pojem právnické osoby jako účelové sdružení majetku (např. nadace) nebo osob (např. spolek) nebo osob a majetku (společnost s ručením omezeným), kterému se přiznávají práva jinak vlastní jenom lidem - právní osobnost. Tomu je třeba zjednodušeně rozumět tak, že se jedná o „smyšlené“ subjekty, které mohou činit právní jednání jinak vlastní jen člověku: uzavírat smlouvy, vlastnit majetek, podat u soudu žalobu nebo platit daně.

¹ Výše úroku z prodlení činí ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou (najdeme na webu ČNB) pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o 8 procentních bodů. Procentní sazba úroků zůstává stejná, i když se později změní repo sazba ČNB. Zákonný úrok z prodlení je upraven v nařízení vlády č. 351/2013 Sb. a aktuálně činí 8,35 % ročně (k 11. 5. 2020).

Právníckými osobami tak jsou např. stát, společnosti (společnost s ručením omezeným, akciová společnost a další) a družstva (třeba družstva bytová), nadace, **spolky** apod.

Právnícké osoby jsou vlastně „myšlenkovou abstrakcí“ a proto nemají hmotné vyjádření, jako člověk ve svém těle. Člověk vzniká zrozením, pro vznik právníckých osob je předepsán určitý postup. Mohou být zřízeny buď na základě zákona, nebo tím, že jejich vznik někdo „registre“.

U společností je to obchodní rejstřík, u nadací rejstřík nadační, u **spolků rejstřík spolkový**. Této registraci předchází určité kroky, kterými se vznik právnícké osoby připravuje - sepisují se smlouvy nebo zřizovací listiny, ve kterých musí být uvedeno, jak se právnícká osoba bude jmenovat, kde bude sídlit a čím se vlastně bude zabývat, jaký bude mít statutární orgán apod.

Postup je u každé právnícké osoby v zákonech přesně popsán a v procesu „registrace“ jsou dokumenty prověřovány, zda mají všechny předepsané náležitosti. Pokud tomu tak je, dojde k „registraci“ a tímto okamžikem právnícká osoba vzniká (jako by se narodila - k plné způsobilosti ovšem nepotřebuje 18 let). Výpisem z rejstříku se prokazuje existence právnícké osoby, její sídlo, IČO, kdo je jejím statutárním orgánem a další skutečnosti v rejstříku zapsané.

Statutární orgán právnícké osoby

Statutárnímu orgánu právnícké osoby náleží veškerá působnost, kterou zákon (nebo zřizovací dokument) či rozhodnutí orgánu veřejné moci, nesvěří jinému orgánu této právnícké osoby. Člen statutárního orgánu může zastupovat právníckou osobu ve všech záležitostech (před soudy, na úřadech, při jednání o smlouvách, při podepisování smluv). Je-li statutární orgán kolektivní, tj. má více osob (například představenstvo), zastupuje právníckou osobu každý člen samostatně, pokud dokument o zřízení právnícké osoby (například společenská smlouva o založení společnosti s ručením omezeným) neříká něco jiného - například u společnosti s ručením omezeným vždy dva jednatelé společně.

Členové statutárního orgánu se zapisují do odpovídajícího rejstříku společně s tím, jakým způsobem zastupují (např. každý samostatně, nebo nejméně dva společně či jinak).

Aby bylo zřejmé, zda osoba jedná vlastním jménem, či jménem právnícké osoby, obvykle se v textu uvádí název právnícké osoby, jméno a příjmení a název statutárního orgánu (např. Pionýr, z.s. - Pionýrská skupina Vymyšlená, Jan Novák, vedoucí pionýrské skupiny - k tomuto textu se připojí podpis).

Uvedené skutečnosti nám umožňují jednoznačně identifikovat právníckou osobu jako smluvního partnera (nebo subjekt odpovědný za škodu, která nám vznikla) a určit, kdo právníckou osobu zastupuje, aby smlouva mohla být podepsána řádně - tedy tak, aby byla platná.

JAK JE TO V PIONÝRU

Pionýr, z. s. je spolkem podle § 214 a následujících občanského zákoníku. Je zapsán do spolkového rejstříku u Městského soudu v Praze pod sp. zn. L 826. Jeho statutárním orgánem je podle čl. VIII. odst. 1 písm. c) stanov předseda Pionýra. Při zániku výkonu jeho funkce jeho práva a povinnosti přecházejí na prvního místopředsedu, který musí svolat do dvou měsíců zasedání ČRP.

Spolky mohou zřizovat odvozené právnícké osoby - tzv. pobočné spolky, neboť podle § 219 OZ „*Stanovy mohou založit pobočný spolek jako organizační jednotku spolku nebo určit, jakým způsobem se pobočný spolek zakládá a který orgán rozhoduje o založení, zrušení nebo přeměně pobočného spolku*“.

Našimi pobočnými spolky jsou např. pionýrské skupiny a krajské organizace Pionýra. Název pobočného spolku musí obsahovat příznačný prvek názvu hlavního spolku (proto vždy začíná „Pionýr, z. s.“). Pobočný spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku a návrh na zápis podává hlavní spolek (tedy Pionýr, z. s.).

Pobočný spolek může mít práva a povinnosti a nabývat je v rozsahu určeném stanovami hlavního spolku (a zapsaném ve veřejném rejstříku). Podle čl. XIII.A. odst. 2 stanov Pionýra

má každý náš pobočný spolek způsobilost mít práva a povinnosti a nabývat je (právní osobnost), pokud při jeho zřízení není stanoveno jinak, s těmito omezeními:

- a) Nesmí nakládat (zcizovat, zatěžovat, dlouhodobě pronajímat atp.) s nemovitým majetkem subjektu bez předchozího souhlasu Pionýra (hlavního spolku).
- b) Nesmí zcizovat movitý majetek, činící více než 10 % jeho majetku, za cenu nižší než obvyklou, bez předchozího souhlasu Pionýra (hlavního spolku). Pokud se cena obvyklá určit nedá nebo se dá určit jen s nadměrnými obtížemi, vychází se z pořizovací ceny a uplatněných odpisů. Podrobnosti stanovuje vnitřní předpis.
- c) Nesmí poskytovat bezúplatná plnění v hodnotě více než 10 % svého majetku dalším subjektům bez předchozího souhlasu Pionýra (hlavního spolku).

Statutárním orgánem pobočného spolku - pionýrské skupiny - je vedoucí pionýrské skupiny (čl. VI. A. odst. 6 písm. c) stanov). Zanikne-li výkon jeho funkce, přechází na hospodáře pionýrské skupiny všechna práva a povinnosti statutárního orgánu až do nejbližšího zasedání rady PS.

Ještě zopakujme, že pro dostupnost vnitřních směrnic a předpisů Pionýra je zřízen **Rejstřík vnitřních předpisů**, který má elektronickou podobu a je přístupný (na webu) všem členům spolku. V něm jsou k nalezení všechny (vnitřní) předpisy platné v rámci Pionýra.

Povinnosti hlavního vedoucího tábora

U hlavního vedoucího tábora se předpokládá znalost Směrnice o hlavní činnosti. Ta v části IV. - Organizace činnosti, pod bodem 3.4. upravuje problematiku pionýrských táborů. Ten definuje jako vícedenní pobytovou akci trvající 7 a více dnů, které se účastní děti do 18 let, s tím, že pořadatelem může být Pionýr nebo jeho pobočný spolek.

Hlavní vedoucí tábora zodpovídá za chod tábora a společně s hospodářem i za vedení hospodářské dokumentace. Fakticky to znamená, že za celý tábor, jeho řádný průběh a dodržování všech zákonných a podzákonných povinností, včetně povinností plynoucích z vnitřních předpisů Pionýra, odpovídá hlavní vedoucí. Pokud odpovídá za chod tábora, musí současně kontrolovat, zda jednotliví táboroví funkcionáři a výchovní pracovníci plní své povinnosti (např. zda zdravotník vede předepsanou dokumentaci, zda je prováděno poučení o bezpečnosti práce, zda jsou zachovávány hygienické předpisy apod.). V dalším viz citovaná směrnice.

Hlavní vedoucí musí být orientován ohledně případné povinnosti hradit místní poplatek (z. č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích). Od 1. 1. 2020 totiž platí nová právní úprava tzv. místního poplatku - dříve to byl tzv. lázeňský poplatek apod. Fakticky se jedná o místní daň z placeného ubytování. Doslovně se daní úplatný pobyt v obci u jednoho poskytovatele pobytu, pokud délka pobytu nepřekročí 60 po sobě jdoucích kalendářních dnů. Každá obec, aniž by musela být lázeňským místem nebo místem soustředěného turistického ruchu, může vyhláškou poplatek zavést. Pokud to neudělá, nic se neplatí. Výše poplatku je na rozhodnutí obce, ovšem s maximem 21 Kč za den v roce 2020, od roku 2021, pokud to někdo nezmění, až 50 Kč. Informace ohledně poplatku lze získat na obecním/městském úřadě územně příslušném místu konání tábora, případně i na webových stránkách úřadu.

Tábor není právníkou osobou, hlavní vedoucí tedy „tábor“ nezastupuje. Hlavní vedoucí je představitelem - zástupcem - pořadatele tábora, zpravidla PS. K tomu by měl být vybaven plnou mocí nebo pověřením, jménem pořadatele - obvykle pobočného spolku - jednat. Právní jednání tedy činí na základě zmocnění a jako zástupce pořadatele - pobočného spolku a jménem pobočného spolku. K tomu může být vybaven i razítkem, a pokud činí písemné právní jednání, buď připojí otisk razítka s dovětkem (klidně napsaným rukou) „dle plné moci Jan Novák, hlavní vedoucí tábora“.

Má povinnost organizovat dění na táboře - za tím účelem může vydávat i *táborové předpisy*. Zní to možná poněkud oficiálně, ale je potřeba si za tím představit zcela praktické věci, fakticky jde o návod, jak dělat věci dobře. Na mnoha táborech mají Pravidla pro službu, Táborový řád, Denní režim, Pokyny pro noční hlídky... Nejde přitom o nic jiného než *vnitřní*

předpisy - ovšem závazné právě a jen pro příslušný tábor. Ale i ony mají základní náležitosti, které jsou nezbytné:

- název;
- vymezení okruhu jevů, které řeší;
- stanovují prostor, kde platí;
- kdy byly vydány a kým (obsahují datum, místo a podpis).

Měřítkem jejich potřeby a funkčnosti je jejich účel. Jsou vnímány jako pomůcka k účinnému řešení problémů, jež se ukázaly vhodné uspořádat.

OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ (ZAKLÍNADLO ZNÍ: GDPR)

I v podmínkách tábora platí podmínky ochrany osobních údajů. S údaji je třeba nakládat podle pravidel Směrnice pro registraci členů a členské příspěvky, evidenci členů a dalších osob účastnících se činnosti spolku Pionýr, o ochraně osobních údajů a nakládání s nimi. I zde platí, že osobní údaje je třeba shromáždit jen v nezbytném rozsahu a při ukládání a zabezpečení dokumentace obsahující osobní údaje je třeba postupovat obezřetně, ovšem s využitím zdravého rozumu. Opravdu není nutné pořizovat do stanu trezor. Dokumenty, které nemají být volně přístupné (jako třeba zdravotní dokumentace), nesmějí být uloženy v nekontrolovaných prostorách tak, aby se s jejich obsahem mohl seznámit každý, kdo jde zrovna kolem. Vhodné místo uložení může být v uzavřené krabici v prostoru pro vedoucí nebo, chceme-li být velmi důslední, například v táborové bedně opatřené visacím zámkem.

NOČNÍ POBYT MIMO TÁBOR

Nocování, táboření i bivakování znamenají trávení noci v přírodě. Odlišují se povahou a územím pobývání. Naše právo, bez definice, používá jen pojmy nocování a táboření. Přílehavě táboření vymezil materiál MŽP² jako „souhrn různých činností umožňujících vícedenní pobyt v přírodě spojený s přenocováním, a to obvykle ve stanech (stavění stanů, příprava stravy, hygiena, likvidace odpadků atd.“ Pomíjím táboření na stálých táborových základnách a pozemcích, kde to není zakázáno, a počítám s právním ošetřením nájemní smlouvou, výpůjčkou apod.³ Nocování chápu jako jednorázové přespání v přírodě, v noční době, na určitém místě, kde po přespání náš pobyt není zjistitelný. Nocovat můžeme bez zvláštního povolení v lese (není-li vstup do lesa úředně zakázán), avšak musíme dodržovat všechna omezení, která pro pobyt v lese stanoví lesní zákon, zejména nerozdělávat ohně a nekouřit. K přenocování mimo les musíme mít věc opět „právně ošetřenu“. Bivakování (zákonem nepoužito ani nedefinováno), se povahou blíží nocování⁴, není pro naše potřeby použitelné, neboť se vztahuje na jednotlivce. Lze konstatovat, že není-li žádná z uvedených činností zakázána, je povolena za předpokladu dodržení práva soukromého (právní ošetření smlouvou) a případných jiných předpisů (je třeba ověřit případ od případu). Doporučuji se vyhnout: národním parkům, přírodním rezervacím, přírodním památkám všeho druhu a chráněným krajinným oblastem (mají vlastní podmínky - publikovány na webech) a obcím, kde je táboření zakázáno (lze ověřit na obecním úřadě).

MOBILNÍ TELEFONY (TABLETY A PODOBNÁ „ELEKTRONICKÁ HAVĚŤ“) NA TÁBOŘE

V první řadě je třeba si uvědomit, že účast na táboře je fakticky smlouvou mezi pořadatelem tábora (pionýrskou skupinou) a rodiči o tom, že pořadatel zajistí pobyt dítěte za určitých podmínek. Některé podmínky jsou dány zákonem (například požadavek zdravotní způsobilosti), některá pořadatelem (například minimální věk, požadované vybavení apod.). Mezi takové může samozřejmě patřit i požadavek zákazu určitých předmětů (například nože s čepelí delší 12 cm),

² AUTORSKÝ KOLEKTIV; Soubor stanovisek k ochraně přírody a krajiny v letech 1992-2005; Ministerstvo životního prostředí; edice Planeta 2005, odborný časopis pro životní prostředí ročník XII, číslo 7/2005; 2005; dostupné na <https://www.mzp.cz/ris/ekodisk->

³ Táboření je ovšem výslovně zakázáno v lesích (*mimo vyhrazená místa*) - viz § 20 odst. 1 písm. k) zákona č. 289/1995 Sb.

⁴ Správa CHKO Poodří konstatovala, že volné přespání pod širým nebem (bivak) nespadá pod termín táboření, a tudíž není zákonem zakázán. *Bivakování vyložila jako přenocování, bez vybudování přístřešku (ani celtou přehozenou přes šňůru), bez úpravy místa přespání a bez viditelných změn (např. polámání rostlin - pouhé slehnutí trávy nevedí) a je činností osamocené jedince (nikoli tedy skupiny osob, byť by se na místě sešla náhodně).*

ale i mobilních telefonů. Pokud je takový požadavek formulován, musí být logicky provázen důsledky porušení takového zákazu - například tím, že péče o mobilní telefon je na riziko dětí a rodiče, že pořadatel nenese odpovědnost a v případě, že bude zjištěno držení přístroje, bude kontaktován rodič s tím, že má dvě možnosti - buď umožnit uschování telefonu u vedení tábora, nebo vyzvednout dítě do 24 hodin po vyrozumění. Ovšem pozor: v okamžiku převzetí mobilního telefonu odpovědnost za přístroj přechází na provozovatele (pobočný spolek). Osobně se kloním ke způsobu, kdy telefony, které má už opravdu téměř každý, by měly být označeny a uschovány společně v přiměřeně „pancéřovaném“ zavazadle a určena denní doba, kdy je mohou děti používat. Rubem takového kompromisního řešení je jednak odpovědnost pořadatele za telefony v době jejich uschování, jednak odpovědnost za obtížně předvídatelné poškození v rámci provozu tábora v době, kdy děti telefonují (například zasažení telefonujícího dítěte hracím míčem, které má za následek poškození přístroje).

POUŽITÍ STÁTNÍ VLAJKY NA TÁBOŘE

O státních symbolech se hovoří v Ústavě ČR⁵, jejich užívání (ne zcela detailně) řeší zákon č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů ČR.

Platí, že fyzické a právnické osoby a organizační složky státu mohou užít státní vlajku vhodným a důstojným způsobem kdykoliv. Je třeba zdůraznit **vhodným a důstojným způsobem** - vlajka ČR je naším státním symbolem. Prakticky lze doporučit postup ověřený Armádou ČR, kdy vlajku je možné ponechávat na stožáru, pouze je-li zajištěno její neustálé osvětlení. Pokud tuto podmínku splnit nelze, vlajku je třeba, nejlépe ještě před setměním, ze stožáru sejmut. Samotný obřad vztyčování a snímání vlajky by měl být důstojným aktem, neboť by měl vyjadřovat povahu našeho vztahu k vlasti a jejímu symbolu. Konkrétní podobou by měl být jak organizovaný a důstojný průběh, tak i formálnější (přiměřeně poměrům tábora) oděv přítomných.

PRÁVO UŽÍVAT TÁBOŘIŠTĚ

Ke zřízení tábora je obvykle potřeba pozemek. Abychom mohli pozemek užívat, potřebujeme získat „oprávnění“ pozemek užívat (říkáme tomu „právní titul“). Pokud pozemek nevlastníme, lze jej pronajmout (samozřejmě za předpokladu, že nám vlastník pozemek pro konání tábora pronajmout chce a my máme na zaplacení nájemného). Nájemní smlouva by měla být s pronajímatelem předem projednána, aby pronajímatel věděl, co provoz tábora a rozmístění jeho součástí (stany, hangáry, latríny, parkování apod.) obnáší. Kromě označení smluvních stran, označení pozemku, nájemného (nájem je vždy úplatný) a doby konání, by měla nebo mohla obsahovat (obvykle podle požadavku pronajímatele):

- a) přílohu v podobě plánu pronajímané louky a sousedících pozemků (lze získat na internetu a překreslit),
- b) na příloze vyznačit, v kterých místech se budou nacházet stany, latríny a umývárna,
- c) kde lze na pozemku parkovat,
- d) kudy vede přístupová cesta pro pěší a kudy pro motorová vozidla,
- e) kde bude hlídkový oheň a kde bude místo pro táborák,
- f) na které pozemky je vstup zakázán,
- g) dále např. že palivové dříví, které nebude v průběhu tábora spotřebováno, může zůstat na místě s tím, že je spotřebuje pronajímatel pro svojí potřebu, či podrobnosti o úklidu.

Výhodnějším způsobem získání tábořiště je výpůjčka pozemku. Ta je totiž bezplatná. Smlouvou o výpůjčce půjčitel (divné slovo) přenechává vypůjčiteli (také divné slovo) neuzivatelnou věc (tj. taková věc, která se použitím nespotřebuje) a zavazuje se mu umožnit její bezplatné dočasné užívání. Vypůjčitel nabývá právo věc užívat ujednaným způsobem, a nebyl-li ujednan, způsobem přiměřeným povaze věci. Smlouvu o výpůjčce lze sjednat obdobným způsobem jako nájemní s odlišnostmi v označení smluvních stran a bezplatnosti užívání. Zcela však postačí potvrzení o výpůjčce.

⁵ Blíže o jejich podobě hovoří zákon č. 3/1993 Sb. o státních symbolech České republiky.

ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU

Každý člověk odpovídá za své jednání, je-li s to posoudit je a ovládnout. Kdo se vlastní vinou přivede do stavu, v němž by jinak za své jednání odpovědný nebyl (opilost, ovlivnění návykovou látkou), odpovídá za jednání v tomto stavu učiněná (§24 OZ).

Podobně každá právnická osoba odpovídá za své jednání. Jak jsme si řekli, jsou právnické osoby abstrakcí a jednají konkrétními fyzickými osobami a vznik odpovědnosti je tedy spojen s lidmi, kteří jednají jejich jménem (např. prodavač prodá vadný výrobek) nebo nejednají jejich jménem, ač by tak měli činit (pracovníci stavební firmy nezakryjí výkop a způsobí tím jinému úraz).

Platí, že každý je povinen si počínat tak, aby nedocházelo k nedůvodným újmám na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiných osob. V opačném případě obvykle vzniká odpovědnost za újmu (resp. za škodu - jde-li o peníze nebo majetek) při splnění zákonných podmínek: uskutečnění protiprávního jednání nebo určitá škodní událost, dále vznik újmy (resp. škody), příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním škůdce nebo škodní událostí a vzniklou újmou (resp. škodou). Příčinná souvislost je stav, kdy protiprávní jednání nebo škodná událost způsobila újmu (jinými slovy újma by nevznikla, pokud by nebylo protiprávního jednání nebo škodné události). Obvykle musí být prokázáno zavinění. Zavinění je de facto duševní stav jednajících (nebo nejednajících) osoby a může se jednat:

- a) o úmysl přímý - škůdce věděl, že škodu způsobí, a chtěl ji způsobit - chtěl poškodit vozidlo a krumpáčem mu prorazil střechu,
- b) o úmysl nepřímý - škůdce věděl, že škodu může způsobit, a byl s tím srozuměn - vědomě dodal nekvalitní krmivo a věděl, že může způsobit onemocnění dobytka,
- c) o nedbalost vědomou - škůdce věděl, že škodu může způsobit, nechtěl ji však způsobit a bez přiměřených důvodů spoléhal, že ji nezpůsobí - řidič způsobil dopravní nehodu tím, že projel křižovatku na červenou a počítal s tím, že v kolmém směru nepojede žádné vozidlo,
- d) o nedbalost nevědomou - škůdce nechtěl škodu způsobit, ani nevěděl, že ji může způsobit, ačkoliv o tom vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl (lékař si neověřil, zda pacient není na lék alergický, a jeho podáním způsobil poškození zdraví).

Jak je to s pojmy újma a škoda?

Újmou se rozumí jak nemajetková újma (např. újma na zdraví či pověsti), tak i majetková škoda. Majetkovou škodu lze rozdělit na tzv. skutečnou škodu a ušlý zisk.

Skutečná škoda je újma na jmění, tj. faktické snížení majetku poškozeného (zničený fotoaparát), dále vznik dluhů poškozeného (např. pokuta uložená pionýrské skupině za porušení hygienických předpisů při vedení tábora zaviněná hlavním vedoucím) a nakonec ušlý zisk. Tím je to, co by poškozený získal, pokud by ke škodné události nedošlo (např. ušlé tržby, kterých se provozovateli kempu nedostalo, neboť škůdce způsobil požárem zničení nájemního srubu).

K odpovědnosti za škodu

OZ rozlišuje tzv. obecnou a zvláštní odpovědnost za vzniklou újmu. Obecná odpovědnost za újmu se dělí na odpovědnost za porušení dobrých mravů, dále na odpovědnost za porušení zákona a nakonec odpovědnost za porušení smlouvy.

U obecné odpovědnosti za újmu je důležitá existence zavinění škůdce, která rozhoduje o tom, zda za újmu bude či nebude odpovědný. U povinnosti k náhradě škody vzniklé v důsledku porušení smlouvy se zavinění nevyžaduje, pro povinnost nahradit škodu způsobenou porušením dobrých mravů nebo zákona je nutné zavinění. U porušení zákonné povinnosti se předpokládá zavinění z nedbalosti. Pokud např. při dopravní nehodě dojde k poškození cizího majetku, bude nutné prokázat, že škůdce nehodu zavinil. Pokud však kvůli stejné dopravní nehodě přepravce nesplní svůj závazek dodat zboží, bude odpovědný, i kdyby prokazatelně nehodu nezavinil.

Tato pravidla však nemusí být platná vždy, neboť odpovědnosti za škodu se lze v některých případech zprostit, např. prokázáním nutné obrany, krajní nouze a vyvíňujícím důvodem může být i vyšší moc (např. povodeň nebo omezení v důsledku epidemie). Navíc lze odpovědnost

smluvně omezit či vyloučit, ovšem to nelze sjednat pro případy újmy na přirozených právech, újmy způsobené úmyslně nebo z hrubé nedbalosti.

U zvláštní odpovědnosti za újmu (zvláštní případy, kdy je újma způsobena např. zvířetem, vadným výrobkem, provozem dopravního prostředku a podobnými okolnostmi) OZ definuje konkrétní případy, při nichž ke vzniku odpovědnosti také dochází, avšak bez ohledu na zavinění toho, kdo ji způsobil.

Škoda se hradí v první řadě uvedením do původního stavu (tzv. naturální restituce). Náhrada v penězích může být přiznána až na zvláštní žádost poškozeného. V oblasti nemajetkové újmy (zásahem do osobnostní sféry poškozeného - např. újma na pověsti, snížení kvality života úrazem apod.), pokud neexistuje jiný způsob, který zajistí skutečné a dostatečné odčinění, se poskytuje náhrada v penězích.

Jak je to s odpovědností za škodu způsobenou dětmi, které nám byly svěřeny?

Pokud dětští svěřenci - např. účastníci tábora - způsobí škodu, mohou být sami povinni ji nahradit zcela nebo zčásti. Podle OZ *„Nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nahradí způsobenou škodu, pokud byl způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky.“* Tomu je třeba rozumět tak, že v každém konkrétním případě se posuzuje jednání nezletilého a okolnosti vzniku škody tak, aby bylo možno dovodit, zda nezletilý vzhledem ke svému věku a duševní a rozumové vyspělosti mohl rozpoznat, jaké nebezpečí hrozí, a zda mohl ovládnout své počínání tak, aby ke škodě nedošlo.

Úroveň způsobilosti se hodnotí nejen ve vztahu ke konkrétnímu nezletilci, ale i z hlediska obecného průměru a obvyklého standardu pro určitý věk, ovšem se zohledněním způsobilosti konkrétního „dětského“ škůdce k právním jednáním. Jako příklad lze uvést rozdílné posuzování škody vzniklé požárem, který nedbalostí způsobí sedmileté dítě na straně jedné a čtrnáctileté na straně druhé. Odlišnost je patrna na první pohled: u dítěte mladšího lze předpokládat nižší duševní a rozumovou vyspělost, stejně jako zanedbatelnou míru zkušenosti, která zakládá potřebu obezřetnosti a opatrnosti. U sedmiletého dítěte tak lze uvažovat o absenci odpovědnosti, případně odpovědnosti zlomkové. Naproti tomu u čtrnáctiletého mladíka, který kouřil na seníku a odhozeným nedopalkem způsobil požár, téměř nebude pochyb (pokud se nebude jednat o např. o mentálně postiženého) o jeho odpovědnosti ve významné míře, blízké se 100 % odpovědnosti.

Dobře víme, že je třeba děti hlídat. Míra dohledu (náležitý dohled) však musí odpovídat (být přiměřená) jak věku a rozumové a duševní vyspělosti dětí, tak povaze činnosti, které se věnují, nebo které by se mohly věnovat. Odlišná míra dohledu náleží skupině 7-8 letých dětí, které je třeba hlídat na každém kroku, oproti 14-15 letým, jejichž míra rozumové a zkušenostní vyspělosti se v řadě oblastí vyrovná zletilým.

Pokud je ovšem náležitý dohled zanedbán, pak společně a nerozdílně se škůdcem nahradí škodu i ten, kdo nad ním zanedbal náležitý dohled. Pokud bude dítě shledáno neodpovědným za způsobenou škodu, škodu hradí ten, kdo zanedbal dohled. Při zanedbání náležitého dohledu by odpovědným byl pořadatel tábora, který by současně mohl nároky uplatňovat po výchovném pracovníku, který konkrétním chováním náležitý dohled zanedbal (ještě, že máme pojištění).

Okolnosti vylučující protiprávnost

Okolnosti vylučující protiprávnost, a tedy i odpovědnost za vzniklou újmu:

1. plnění zákonné povinnosti (např. policista spoutá pachatele trestného činu);
2. výkon práva (exekutor zabavuje majetek);
3. svépomoc (§ 14 OZ: Každý si může přiměřeným způsobem pomoci k svému právu sám, je-li jeho právo ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě.);
4. jednání v nutné obraně, tj. obrana proti protiprávnímu útoku člověka (na zdraví, život, na majetek atd.) - například lupiče, který mne ohrožuje zbraní a požaduje vydání cenností - ve chvíli, kdy útok přímo hrozí či trvá, přičemž obrana nesmí být zcela zřejmě nepřiměřená povaze a nebezpečnosti útoku; nutná obrana se nepřipouští, je-li zjevné, že napadenému hrozí vzhledem k jeho poměrům pouze nepatrná újma;

5. jednání v krajní nouzi, kterým se odvrací přímo (bezprostředně) hrozící nebezpečí (hrozí škoda - např. rozšíření požáru vniknutím na soukromý pozemek a použitím cizí vodovodní přípojky hasíme). Podmínkou je, že jednatel sám nevyvolal, jde o nebezpečí, které jednatel není povinen snášet (povinnost snášet nebezpečí plyne z právního řádu pro určité situace např. policistům) a nebylo je možno za daných okolností odvrátit jinak. Následek způsobený zákrokem nesmí být zřejmě stejně závažný anebo ještě závažnější než ten, který hrozil.

O právu trestním

Pojem trestní právo sám o sobě zahrnuje cosi zlověstného - je to právě tím slovem „trestní“, které v sobě zahrnuje postih - představu, že se nám děje něco tuze nepříjemného, ale že tomu nemůžeme zabránit. Pro nás, spořádané občany, není tento pocit na místě - trestní právo nás chrání (a nejenom občany, ale i například stát, právnické osoby apod.).

Právní úprava trestního práva je obsažena v řadě zákonů, z nichž nejvýznamnější, alespoň proto tuto publikaci, je:

- a) z.č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009 - trestní zákoník v platném znění, který obsahuje vyčerpávající (úplný) seznam jednání, která jsou obsahem zákona zakázána a jejich uskutečnění má za následek trest;
- b) z.č. 418/2011 Sb. - o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, v platném znění (i právnická osoba může spáchat trestný čin);
- c) z.č. 141/1961 Sb. - o trestním řízení soudním (trestní řád) v platném znění (pro zajímavost - ve znění 93 novelizací k dnešnímu dni), který stanoví, jak se spáchání trestného činu zjišťuje, objasňuje, způsob se prokazuje a jakým způsobem je věc projednávána trestními soudy, aby došlo ke spravedlivému potrestání pachatele, případně k jeho zproštění (lidově osvobození) tam, kde nebylo prokázáno, že jsou splněny podmínky pro vydání osvobozujícího rozsudku;
- d) z.č. 218/2003 Sb. - o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) v platném znění.

KLÍČOVÝM POJMEM JE „TRESTNÝ ČIN“

Jde o protiprávní čin (zakázaný), který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v zákoně. Tomu je třeba rozumět tak, že trestní postih je možný jen za takový skutek, který byl v době jeho spáchání zákonem označený za trestný. Trestnost ovšem lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu - jinými slovy, aby byl pachatel povolán k odpovědnosti, je třeba, aby skutek byl v zákoně označován jako trestný a současně aby byl společensky škodlivý a uplatnění trestního postihu by bylo nepřiměřeně přísné (například stačí náhrada škody).

Trestné činy se dělí podle trestu (a ten odpovídá závažnosti trestného činu), na

- a) Přechyby; to jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, za něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let, a
- b) Zločiny; těmi jsou takové, za něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby více než pět let. Zločiny zákon rozeznává jako „Prosté“ zločiny a zvláště závažné zločiny - to jsou úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.

K odpovědnosti za trestný čin (přechyb, zločin, zvláště závažný zločin) je třeba dosažení věku 15 let (začíná dnem bezprostředně následujícím po 15. narozeninách), přičetnost a zavinění (úmyslné nebo nedbalostní) - to je vnitřní psychický vztah pachatele k podstatným složkám trestného činu. K trestní odpovědnosti pachatele je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti (často je obsaženo i v názvu trestného činu).

TRESTY

Za spáchané trestné činy může soud uložit různé tresty. Při stanovení druhu a výměry trestu se přihlídnou zejména k povaze a závažnosti spáchaného činu, k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele a k jeho dosavadnímu způsobu života a k možnosti jeho nápravy. Rovněž je přihlíženo k chování pachatele po činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu. Vedle toho soud mj. přihlíží k i okolnostem polehčujícím i k okolnostem přitěžujícím.

Okolnostmi polehčujícími jsou například skutečnosti, kdy se pachatel dopustil trestného činu poprvé a pod vlivem okolností na něm nezávislých, spáchal trestný čin v silném rozrušení, ze soucitu nebo z nedostatku životních zkušeností či pod tlakem závislosti nebo podřízenosti nebo pod vlivem hrozby nebo nátlaku. Mezi okolnosti přitěžující patří mj. spáchání trestného činu s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, ze ziskuchtivosti, z pomsty, z národnostní, rasové, etnické, náboženské, třídní či jiné podobné nenávisti nebo z jiné zvláště zavrženíhodné pohnutky, surovým nebo trýznivým způsobem, zákeřně, se zvláštní lstí nebo jiným obdobným způsobem.

TRESTNÝMI ČINY,

s nimiž lze při práci s dětmi a mládeží přijít do styku, a na které je potřebné (výslovně) upozornit, jsou trestné činy proti rodině a mládeži, z nichž je třeba pojednat těchto:

TRESTNÝ ČIN OHROŽOVÁNÍ MRAVNÍ VÝCHOVY MLÁDEŽE

Zejména připomínáme: Podle § 187 tr. zákona jsou chráněny před pohlavním zneužitím osoby mladší 15 let. Za trestný čin pohlavního zneužití je trestný ten (lhostejno zda muž nebo žena), kdo

- a) vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let,
- b) spáchá-li takový čin na dítěti mladším patnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu, pak bude postižen trestem odnětí svobody na dvě léta až deset let,
- c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, je ohrožen trestem odnětí svobody na pět až dvanáct let a způsobí-li takto smrt, čeká jej deset až osmnáct let vězení.

Osobou mladší patnácti let je osoba do dne předcházejícího dni 15. narozenin. Pohlaví zneužitých osob není rozhodující.

DĚTSKÁ PORNOGRAFIE

Trestnost v oblasti dětské pornografie je obsažena v § 192 tr. zákona (trestný čin nazývaný jako Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií). Pachatel bude postižen, pokud přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě (odnětím svobody až na dva roky). Ten kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, anebo kdo kořistí z takového pornografického díla (např. překupník), bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Současně je trestným i zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193 tr. zákona), a to v případech, kdy pachatel přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let (na dvě léta až šest let v případě organizované skupiny, nebo v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch a na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu).

TRESTNÝ ČIN OHROŽOVÁNÍ VÝCHOVY DÍTĚTE,

dle § 201 tr. zákona páchá ten, kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že ho svádí k zahálčivému nebo nemravnému životu, nebo umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život, nebo umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky

trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, bude potrestán odnětím svobody. Takové jednání může být postiženo vězením až na dvě léta. Zvláštní ochrana dětem je poskytována před vlivem tzv. výherních hracích automatů: ten, kdo umožní, byť i z nedbalosti, dítěti hru na takové výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžitě výhry, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti. Na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán mj. pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu, či spáchá-li takový čin opětovně.

Pachatelem takového trestného činu může být kdokoliv, tedy nejen např. rodiče a osoby, které dítě mají v trvalé péči, ale i jiné osoby (abychom zůstali u předchozích příkladů, např. vedoucí v letním dětském táboře).

TRESTNÝ ČIN PODÁVÁNÍ ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ MLÁDEŽI

Ty samé osoby (viz výše) pak mohou být i pachatelem trestného činu podávání alkoholických nápojů mládeži. Trestný čin podle § 204 tr. zákona je totiž nazván Podání alkoholu dítěti a páčá jej ten, kdo ve větší míře nebo opakovaně prodá, podá nebo poskytne dítěti alkohol, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok. Soustavností se rozumí podávání alkoholických nápojů po delší dobu, byť v menší míře, takže u těchto mladých osob by mohl vzniknout návyk na alkohol.

NEPOSKYTNUTÍ POMOCI

Podle § 150 tr. zákona je trestné neposkytnutí pomoci, které je definováno jako neposkytnutí potřebné pomoci osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, ač to pachatele může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného. Trest je stanoven na odnětí svobody až na dvě léta a až na tři léta nebo zákazem činnosti, pokud je pachatel podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

U civilního soudu

Pokud někdo odmítá plnit to, k čemu je (ze zákona nebo podle smlouvy) povinen (například dlužník vrátit zápůjčku, obchodník vrátit peníze při zrušené kupní smlouvě a pod.), musíme se obrátit na soud a jeho prostřednictvím se domáhat aby dlužníku byla jeho povinnost uložena soudním rozhodnutím. Pravidla řízení před soudem obsahuje předpis nazvaný Občanský soudní řád (zkráceně OSŘ), což je zákon č. 99/1963 Sb. ve znění četných novelizací.

Soudní řízení se zahajuje na návrh. Návrh, týká-li se dvoustranných právních vztahů mezi žalobcem a žalovaným, se nazývá žalobou, o které se rovněž hovoří jako o „podání“. Náležitosti podání jsou v obecné rovině (§ 42 odst. 4 OSŘ) následující: musí z něho být patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká, co sleduje, musí být datováno a podepsáno.

Návrh musí kromě obecných náležitostí (zmíněno výše) obsahovat:

- Jméno, příjmení, bydliště účastníků, popřípadě rodná čísla účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců. Pokud tedy budeme soudní žalobou po panu X.Y. požadovat zaplacení půjčené avšak nesplacené částky, budeme v tomto sporu vystupovat jako žalobce, pan X.Y. jako žalovaný.
- Vylíčení rozhodujících skutečností, tedy, co se stalo, co z toho vyvozujeme, co chceme, kolik a proč. Například: Žalovanému jsme svěřili prostředky ve výši 5.000,- Kč na nákup táborového vybavení. Žalovaný táborové vybavení nenakoupil a prostředky nevrátil, takže je povinen je zaplatit. Požadujeme tedy 5.000,- Kč s úrokem z prodlení ode dne 1. 11. 2019, ke kterému je měl podle písemné výzvy vydat.
- Označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává - pokud se budeme držet zmíněného příkladu: potvrzení o převzetí zálohy 5.000,- Kč a kopii výzvy k jejímu vrácení s potvrzením

o doručení. K žalobě tedy přiložíme kopie (i u soudu se občas může něco ztratit) a u ústního jednání předložíme originál, který nám soudce po jeho porovnání s kopií a konstatování shody, vrátí.

- d) Musí být z něj patrné, čeho se navrhovatel domáhá - návrh rozsudku, například: „Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku 5.000,- Kč a náhradu nákladů řízení do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.“
- e) Ve věcech vyplývajících z obchodních vztahů musí návrh dále obsahovat identifikační číslo právnické osoby, identifikační číslo fyzické osoby, která je podnikatelem, popřípadě další údaje potřebné k identifikaci účastníků řízení.

Žalobce je povinen k návrhu připojit písemné důkazy, jichž se dovolává, a to v listinné nebo v elektronické formě.

Soudy nepracují zadarmo - i ony mají náklady spojené se svou činností. Zákon o soudních poplatcích č. č. 549/1991 Sb. ve znění pozdějších novelizací a jeho příloha obsahuje podrobná pravidla, jak se v případě soudních poplatků postupuje. Pro ilustraci: pokud vedeme spor o peněžitou částku do 20.000 Kč, soudní poplatek činí částku 1000 Kč. Při sporu o částku vyšší než 20.000 Kč, ovšem nepřesahující 40.000.000,- Kč, 5 % z této částky (při sporu o 100.000,- Kč bude soudní poplatek činit 5.000,- Kč).

Pokud v soudním řízení uspějeme, žalovaná strana nám zpravidla soudní poplatek bude povinna zaplatit. Abychom mohli žádat náhradu nákladů řízení, musíme nejpozději 7 dní před zahájením soudního řízení, kterým budeme vymáhat nárok, zaslat dlužníku (budoucímu žalovanému) upomínku (nejlépe doporučeně). Náklady soudního řízení obvykle sestávají ze soudního poplatku, paušální náhrady za zastoupení advokátem, zvýšené o daň z přidané hodnoty, jejíž aktuální výše činí 21 %, ale může se jednat i o jízdné, nám ušlý výdělek či poštovné.

Pokud naše majetkové prostředky neumožňují zaplatit soudní poplatek nebo soudní poplatek celý, lze podat žádost o úplné nebo částečné osvobození od soudního poplatku. Žádost se podává v prosté formě s uvedením důvodu, soud nám zašle formulář, který musíme vyplnit a zaslat zpět soudu a ten podle obsahu rozhodne.

Soud ve věci samé rozhoduje zpravidla rozsudkem (v některých věcech usnesením, ovšem to je poměrně vzácné).

Proti rozsudku lze podat jako opravný prostředek odvolání (to je opět podmíněno zaplacením soudního poplatku) a o něm rozhoduje nadřízený soud.

Povinné zastoupení advokátem v našem právu neexistuje, s výjimkou některých zvláštních řízení (například v řízení před dovolacím soudem - dovolání je mimořádný opravných prostředek, nebo v řízení před ústavním soudem).

Soudní soustava

Výkon soudní moci na území ČR vykonávají soudy, kterými jsou:

- a) soudy okresní (v Praze obvodní)⁶, které rozhodují většinu věcí;
- b) soudy krajské (v hl. m. Praze Městský soud) rozhodují specializované věci (zpravidla složitější nebo jinak významné - například nejzávažnější trestné činy) a dále rozhodují o odvoláních proti rozhodnutí soudů okresních;
- c) soudy vrchní (v Praze a v Olomouci) - většinou rozhodují o odvoláních proti rozhodnutí soudů krajských;
- d) Nejvyšší soud - jeho úloha je nejvýznamnější při rozhodování o dovolání proti rozhodnutí soudů krajských a vrchních, vydaných v odvolacích řízeních;

⁶ Podotýkáme, že soudní okresy již nemají oporu v územněsprávním členění ČR.

e) Nejvyšší správní soud - rozhoduje např. o kasačních stížnostech proti rozsudkům krajských soudů vydaných v řízení podle soudního řádu správního (přezkum rozhodnutí orgánu veřejné správy).

Ústavní soud ČR. Není součástí soustavy ostatních soudů v tom smyslu, že by rozhodoval o opravných prostředcích proti jejich rozhodnutí. Jeho nejdůležitější úlohou je rozhodovat o souladu právních norem, rozhodnutí a činnosti (i případné nečinnosti) orgánů veřejné moci (soudů a úřadů) s ústavou zaručenými právy.

Nejdůležitější zákony:

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. - Ústava České republiky v platném znění

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. - o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD

z.č. 3/93 Sb. o státních symbolech České republiky v platném znění

352/2001 Sb. - o užívání státních symbolů České republiky v platném znění

z.č. 89/2012 Sb. - občanský zákoník v platném znění

z.č. 99/1963 Sb. - občanský soudní řád v platném znění

z.č. 549/1991 Sb. - o soudních poplatcích v platném znění

z.č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009 - trestní zákoník v platném znění

z.č. 418/2011 Sb. - o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, v platném znění

z.č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) v platném znění

z.č. 218/2003 Sb. - o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) v platném znění

z.č. 6/2002 Sb. - o soudech a soudcích v platném znění